

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIS
Maandst. Stads- en Provinc. 1/2 fl. 1/2
Franco per post. n 14 maanden

ADVERTENTIEN
15 cents de regel
behalve 35 cents de regel

verschijnt de driemaal in de week Dingsdag, Donderdag en Zaterdag

De jongste debatten der kamer.

Er stonden twee partijen tegen over el-
kander. De meerderheid wilde eene grond-
wets-herziening provoceren, de minderheid
achtte dit ontijdig.

Er is uit die debatten gebleken, dat
bijna de algeheelheid der kamer eene grond-
wets-herziening wil. Het verschil van opinie
bestond alleen in de beoordeeling van het
oogenblik, *wanneer* men de herziening zoude
aanvangen.

De meerderheid achtte het oogenblik nu
geschikt, de minderheid verlangt eene be-
tere gelegenheid af te wachten.

Beide partijen schermden in de lucht,
omdat ieder van een verschillend gezichts-
punt uitging, waaraan de waarheid ten
grondslag lag, maar door eene drogreden
het spoor bister raakte.

De meerderheid betoogde de noodzakelijk-
heid der herziening; zij had daarin gelijk,
maar zij faalde met uit de noodzakelijkheid,
tot de mogelijkheid te besluiten.

De minderheid, op eenige uitzonderingen
na, erkende de noodzakelijkheid; maar be-
twistte de mogelijkheid om de herziening nu
tot een goed einde te brengen. Ook deze
had daarin gelijk; maar ook zij faalde, en
vertrouwde op de herziening betrouwend van
eene regering af te wachten, die dezelve
wilt.

De meerderheid is niet in den strijd ge-
treden, welke de minderheid haar aanbood.
Zij heeft op alle mogelijke amplifikatiën het
beginsel der noodzakelijkheid afgespeeld; maar
ziet er niet op, dat de herziening thans,
om deze regering mogelijk is, hebben
zij niet gezien.

Wij hebben een groot aantal oratorische
betredingen gehoord, over de kamer, en
over dat wij zeggen doopschap, waarna de
meerderheid verkeert. Wij hebben heel hoog
vragen voemen over het welslagen der wet
den 6 maart en de loopende konversie,
die wil zeggen, op den zegepraal der pa-
pierschaus over den burgerstand, die zijne
staatkundige gelydig heeft ten genijve en ten
voortleeden couponsijders.

Maar het bewijst dat alles? Wat getulgen al
die groote woorden, en die met passer en duim-
stuk afgemeten en geronde zinnen? Niets,

dan dat zij liever diezelfde verandering en zij,
die de juiste toestemming aanvroegen, niet van
oppervlaktigheid, zijn vrij te pleiten.

Het woord kan hard vallen voor oppositie,
maar voor talent, die gewoon zijn gerouten te wor-
den, en het dikwerf verdienen te hebben
zij beneden hunne taak. Of indien
zij begrip hadden van de positie der regering
en van hare denk wijze, dan hebben zij door
den kreet van herziening uit te bazunen,
niet slechts eene oppositie-parade veroorloofd,
omdat die kreet het volk beangstigt, en ge-
schikt is om hunne populariteit te vermeer-
deren. Is dat eene handelwijze eenen ver-
tegenwoordiger waardig, die aanspraak maakt
op onafhankelijkheid en vastheid van karak-
ter?

De minderheid is niet minder te laken.
Het betoog der onmogelijkheid was dikwijls
ver gezocht en uit de lucht gegrepen. En
er waren onder hen, die vermeenden hun
voorleven te moeten verzaken, om hunne
huidige opinie te motiveren. De meesten
hunner, ministeriële *quand-même*, gaven
hoog op van de onmogelijkheid, niet omdat
zij die beseffen, maar omdat zij met de re-
gering de herziening niet willen. Anderen
deden het uit overtuiging, en enkelen hun-
ner motiveerden hunne opinie met grondige
beschouwingen. Maar de meesten hadden de
onnoozelheid van zich betrouwend op de re-
gering te verlaten, in de zekere verwach-
ting, dat de regering het juiste oogenblik
wel van zelf zal weten te baat te nemen.

Wij begrijpen niet van waar dat betrou-
wen op eenmaal is kunnen ontstaan bij hen,
die gewoon zijn geweest er openlijk voor
uit te komen, dat de kamer niet moet
vertrouwen op beloften, maar oordeelen
naar eigen ondervinding.

Wij weten ook niet waarin zich de rege-
ring zoo verdienstelijk heeft gemaakt, dat
zij regt heeft, om in eene dergelijke ge-
wichtige zaak, op alle vertrouwen aanspraak
te kunnen maken?

En is het niet zonderling, zoo niet on-
begrijpelijk, dat men het te regering toe-
vertrouwt, wanneer men de grondwet zal
herzien, terwijl het wettelijk is, dat de
regering geene herziening wil?

Wij zouden dan liever kort af zeggen:
wij willen geene herziening; dan zoude in n
ten minste de verdienste hebben van op-
regt te zijn.

Wanneer er wettigen, die het
van eigen oordeel voorbehelden om den
geschikter oogenblik af te wachten; en deze
mannen van karakter en doorzigt spraken
met kennis van zaken, bondig en gemes-
delijk; onder deze munte vooral de heer
Metsaers uit. Ofschon wij al zins motie-
ren niet beamen, zoo hebben wij desniet-
min gemeend zijne redevoering, in zoo verre
die de grondwets-herziening betreft, te
moeten overnemen. Wij weten niet dat
iemand de zaak grondiger behandeld heeft.

Provincie Noord-Brabant.

AANBESTEDING.

Op Dingsdag den 10 December 1844, des voo-
middags ten twaalf ure, zal onder nadere goed-
keuring van de Gedeputeerde Staten, door den
Staatsraad, Gouverneur der Provincie Noord-
Brabant, in bijzijn van den Hoofd Ingenieur van
den Waterstaat in gemelde Provincie, aan het
lokaal van het Gouvernement, te Hertogenbosch,
worden Aanbesteed:

Het GEREEDMAKEN der Aarde Baan, en het
BESTRATEN van dezelve, van YLIJMEN
naar DRUNEN, ter lengte van 5760
Ellen.

DEZE AANBESTEDING ZAL GESCHIEDEN BIJ INSCHRIJVING EN OPBOD.

Het **BESTEM**, op hetwelk het
werk zal worden aangelegd, is te be-
halve aan het lokaal van het Gouvernement te
Hertogenbosch, te Brecht, bij
de Erf. Vervulder in de Loozen, te Drunen, bij
de Wed. Bruns, te Giesendam, in het Beghuis,
te Gorinchem, bij van Oisterwijk; te Graven-
hage, bij Smeets, in het Zuid-Hollandsch Koffij-
huis, te Hertogenbosch, in het Neêrlandsch-
Oud Stads-, Brabantisch-, Antwerpsch-, Eind-
hovensch-, en Molenaars Koffijhuis; mitsgaders in
de Logementen de Gouden Leeuw, het Parlement,
het Oud Keizershof en de Eenhoorn; te Meeuwen,
bij H. Verhoeven en bij J. Justema; te Ruyven, in
de Stads Herberg; te Nieuwkuik, bij Paulus; te
Vijmegen, bij van Meurs, aan de Gierbrug; te
Sloerwijk, bij Klemm, aan het Nieuw- en de
bij N. Moncoq; te Waalwijk, bij Pulke, in het
Eindhovens Koffijhuis; en te Willibrord, bij de
Oranje-Sociëteit.

Zullende des Zaterdag, en Maandag, 1844,
Aanbesteding, de vereischte aanvraag, te
worden gedaan, en in te nemen de verlijnde, w-
dende inlichtingen te bekomen zijn, zoo aan den
Hoofd-Ingenieur, als aan den Provincie Ingenieur,
Jonkheer E. C. B. van Rappard, te Hertogenbosch.

De Staatsraad, Gouverneur der Provincie Noord-Brabant,
A. J. BORRET.

ITALIË

In eene bijzondere korrespondentie uit Rome door den *Amico Religioso* medegedeeld, leest men:

Het verheugt mij te kunnen berichten dat de Opper-Heer steeds de beste gezondheid smiet. God schijnt de kracht van zijnen roemvollen oudedom te willen afmeten, naar den uitgestrekten en moeievollen arbeid van het opper beheer der Kerk. Z. H. behoudt bij het onderzoek van alle gewichtige zaken, zijne gewone kracht en vlugheid van geest, en de onvermoeide werkzaamheid van zijn veel omvattend vernuft. Bij al de talrijke plegtigheden der laatste dagen was Z. H. tegenwoordig, bij de mis en de solemnele vespers van Allerheiligen, bij het feest van St. Carolus Boromeus en vervolgens bij de plegtige diensten, welke in de Sixtinsche kapel voor al de overleden Pausen en kardinalen hebben plaats gehad.

Onze beroemde schilder Paul Delaroche, heeft het portret des Heiligen Vaders voltooid; later zal ik u de bestemming mededeelen van dit schoonste stuk, hetwelk in alle opzichten het bekend talent van een grooten kunstenaar waardig is.

De welverdiende bewondering van het publiek te hebben gaande gemaakt, beslaan de twee onlangs door den koning der Franschen aan den Paus ten geschenke gezonden schilderstukken, de eereplaats hun door Z. H. aangewezen; de schoone kopij op porcelein van de *Madonna del Velo*, is geplaatst in zijn receptie-kabinet op het Vatikaan, en het tapijtstuk, den marteldood van St. Stephanus voorstellende, is op het paleis van het Quirinaal, in het kabinet van den Paus geplaatst.

Er is nog geen sprake van een konsistorie; men vermoedt niet, dat er een zal plaats hebben vóór de maand januarij.

De prinses Dorothea Czarterijska, welke aan onderscheidene vorstelijke familiën van Europa verwant is, is in vrij gevorderden ouderdom, in een Ursulinen-klooster overleden.

De kardinaal Grimaldi is nog altijd in eenen toestand, welke ongelukkiger wijze geene de minste hoop op zijn herstel geeft.

Prins Hendrik van Pruisen heeft aan eene ontsteking van de ingewanden geleden, welke voor zijn leven deed vreezen; de lijder neemt echter op dit oogenblik voortdurend in beterschap toe.

AMERIKA

De Amerikaanse schepen kwamen op dit oogenblik een feit aan de kust van de Verenigde Staten. Terwijl in de andere Amerikaanse steden Europese uitgeverken in massa blijven aankomen, verlaten de Ieren Philadelphia bij honderden om naar Europa terug te keeren. Dit nimmer gezien verschijnsel, kan aan niets anders worden toegeschreven, dan aan de vervolgingen, welke de vreemdelingen en vooral de Katholiken, in de laatste tijden, in die aan de broederlijke toegewijde stad hebben te verduren gehad.

ENGELAND

Deze dagen vervoegde zich de heer Bucherz Hilton bij den heer Jardine, hoofd-amtman bij een der politiebureaus der hoofdstad, ten einde de vergunning te verkrijgen, om in de straten van Londen zekere plakaten te plaatsen, waarvan hij het model aan dien ingekwartierde, te mogen aanplakken. In die plakaten, welke in het Engelsch en Fransch gedrukt zijn, wordt gezegd dat de koning der Franschen aan den heer Bucherz verschuldigd duizenden ponden sterling schuldig is, voor uitgaven ten zijnen behoeve gedurende de ontrenteling gedaan, tot uitrusting van twee regimenten, bestemd om te werken tot herstelling van den koning van den Franschen troon. Koningin Victoria wordt in die stukken verzocht,

om Lodewijk Philips tot betaling dier schuld aan te zetten.

Na een dier plakaten te hebben gelezen, verklaarde de heer Jardine, dat niets zijn tegen de zekere aanspraak van de heer Bucherz omtrent over die uitspraak bijzondere te vreezen en verlijde het bureau, na den ambtenaar zijnen dank te hebben betuigd.

— Eenige dagen geleden zijn de baron Talleyrand, de graaf de Noailles en de heer Rabaudy, allen geattacheerden aan de Fransche ambassade, te Windsor aangekomen, om den nieuwen maire der plaats, namens koning Lodewijk Philips, de som van vijf duizend francs ter hand te stellen, ten einde die gedurende den aanstaanden winter onder de behoeftigen te verdeelen.

De heer Gibbs heeft toen hij zich, voor de eerste maal na de aanvaarding van zijn ambt als lord-maire, in statie naar het stadhuis begaf, om den raad der aldermen bij te wonen, weder hevige blijken van afkeer ondervonden. Toen hij was zijn rijtuig stapte moest hij de nieuwelingen van een duizendtal personen, die zich aldaar verzameld hadden, verduren, terwijl daarentegen de alderman Hunter, die hem, als sheriff, onmiddellijk volgde, luide werd toegejuicht.

— Men zal zich herinneren dat in de maand september '11 door een' bediende der bank van Engeland, een bedrag was gepliegd van 8000 p. s. waaraan gekonsolideerden, waarvan hij de overschrijving had bewerkstelligd met behulp van een' medeplichtige, genaamd Elder. Beiden, deze waarde hebbende gerepaleerd, waren naar Amerika vertrokken; maar de politie was hen weldra op het spoor. Veertien dagen later vertrok een officier der politie van Londen met het stoomschip *Caledonia* naar Halifax. Daar gekomen vernam hij dat de beide vlugtelingen zich naar Boston, en van daar naar New-York hadden begoren. Hij vervolgde hen daar, vervolgens naar Buffalo en Canada, en eindelijk weder naar Boston, waar zij zoo het schijnt voornemens waren zich te vestigen. Zij waren echter nauwelijks daar teruggekeerd, of de officier kwam er bok aan.

Den volgende dag werd Elder in een huis, dat hij had gekocht, gearresteerd en voor de rechtbank gebracht, die na een eerste verhoor de verdere instructie dezer zaak verdaagde. Maar hier hield de procedure op, want in den nacht hing de ongelukkige zich door middel van zijnen zakdoek in de gevangenis op. Burgess, de beampte der bank in het logement waar hij afgestapt was, ontstapte, sprong uit een venster, dat op de straat uitging, in dezelye zonder hoed of rok, klom in een boot en begaf zich, door den nacht begunstigd, op een naar eene verre haven in lading liggend schip.

Men vond bij Elder 400 p. s. en 200 p. s. in de herberg, waar Burgess was afgestapt. De 7000 andere p. s. waren bijna alle geplaatst, en het is waarschijnlijk, dat de agent van de bank van Engeland zich de bewijzen daarvan zal hebben doen overhandigen.

Het feest den 19 dezer in Guildhall te Londen behoeve der Polen gegeven, was uitermate luisterrijk. Een groot gedeelte van de hooge aristocratie van het West-end en van de handels-aristocratie der hoofdstad, woonde hetzelve bij.

Men telde ongeveer 800 personen. De bruto ontvangst bedroeg 800 p. s. Ook de lord-maire en zijne echtgenote waren bij dit feest van liefdadigheid tegenwoordig.

— De storm van 4 oktober heeft in de ban van Montserrat op het eiland Jamaica, groote onheilen veroorzaakt. 18 schepen zijn verongelukt, zonder de kanten en de vaartuigen van minder belang te tellen.

PORTUGAL

De kamer van afgevaardigden heeft den 2 dezer na eene beraadslaging, die elf dagen geduurd

heeft, de handelwijze der ministers, gerefereerde vier maanden, dat zij de aanvaarding buiten werking gesteld en op eigen gezag leeningen gesloten hebben, met 74 tegen 2 stemmen, en dat het eene aanzienlijke meerderheid gelykekeurd. De beraadslaging, waarmede de minister Casa Cabral, die zins in Portugal alles verang, de beraadslagingen gesloten heeft, moet veel indruk hebben gemaakt. Den 13 dezer zijn de pairs, met 37 tegen 12 stemmen op het stuk der leeningen, tot hetzelfde besluit gekomen.

— De ministers hebben bij de afgevaardigden eene wet ingediend, tot het leggen van 5 oponenten op de voornaamste belastingen, voor het bestrijden der aflossing en rentebetaling van de 400000000, die de ondernemers van het tabaks-kontract aan de regering moeten leenen.

SPANJE

De kamer der afgevaardigden heeft in hare zitting van den 14e, met 127 tegen 2 stemmen aangenomen art. 2 van het herzieningsontwerp, hetwelk de vergripen der drukkers aan het rechtsgebied van de jury onttrekt. Dit artikel heeft tot langdurige en hevige debatten aanleiding gegeven. Ondercheidene redenaars en bijzonderlijk de heer Pastor Diaz hebben de vrijheid der drukkers met kracht verdedigd.

Een amendement van den heer Perpina, ten doele hebende de regering te magtigen tot schorsing van de uitgave der dagbladen, telkens als die maatregel door de veiligheid van het staat, door het openbaar welzijn of door de zedelijkheid gevorderd wordt, is met eene groote meerderheid door de kamer verworpen geworden.

In de zitting van den volgende dag, werden de beraadslagingen achtereenvolgens tot het 11e artikel zonder meldingswaardig incident voortgezet.

Nog slechts enkele zittingen zullen van de behandeling van het geheele ontwerp verrijkt worden. Naar na af aan in menig geval, overtuigd, dat hetzelve eene aanzienlijke meerderheid zal erlangen. (Rev. polit.)

— De krijgsraad, die benoemd is om over de generaal Priim vonnis te vellen, is den 14e opnieuw bijeengekomen. De generaal Mabarredo en Coust waren vervaang gestortien, de eerste althans persoonlijk belang bij de zaak, en de tweede, als benoemd zijnde tot kapitein-generaal der Baskische provinciën. Geene nieuwe grieven zijn tegen de beschuldigde ingebracht; hij was thans zelf tegenwoordig en heeft in eene vrij langdurige rede, de energiekste wijze, de bewijzen van den konink van Albani gelogenstraft, tegen de beschuldiging van den grobbren-fisicaal, protesteerd.

Ten 10 ure 's avonds, verklaarde de voorzitter de debatten gesloten. De raad is den geheelen na vergaderd gebleven, en heeft den volgende d' zijne uitspraak gedaan, bij welke Priim wordt veroordeeld tot zes jaren gevangenisstraf in een sterk kasteel, zonder verloop van zijner straf, noch van zijne dekretie. De overige beschuldigen zijn tot 2 en 3 jaren van dezelfde straf veroordeeld.

— De bekende Zurbarano, die sedert zijn terugkeer in Spanje, in de omstreken van Logrono verblijft heeft, heeft de van hem opgedragen ontzield. De regering had hem gelast zigt te Santander te begaven, doch het schijnt dat hij plaats van dien last op te volgen de wijk genomen heeft naar de bergen van Sierra de Camargo, in de provincie Soria van die van Logrono, waar na aldaar eenige soldaten, die onderaan den bergoorlog onder zijne bevelen gestaan hadden, zamen te hebben, heeft hij zigt genomen gesteld en is op het onverwachte in de stad Logrono gekomen. Men weet niet juist de afzichten van Zurbarano, het eene verhaal van

beurtenis geeft hem 50 ruiters, een ander brengt dat getal tot 80; volgens een derde eindelijk, zou het Zurbauo gelukt zijn 50 ruiters en 80 voetknechten te brengen.

De koninklijke generaal van de Baskische provincien, van Navarre en van Oud-Kastilië zijn onverwijd van dit voorval onderdrukt geworden. Uit Burgos en Vittoria waren bij het afzenden dezer berigten bereids troepen tegen Zurbauo afgezonden; ook uit Pampeluna zou een gedeelte der bezetting tegen hem oprukken.

Het schijnt dat Zurbauo de konstitutie van 1837 of liever die van 1812 wil proclameren. Doch teoordeelen naar de geringe strijdcrachten waarover hij te beschikken heeft, geloof men algemeen dat deze nieuwe poging tot burgeroorlog niet zal bedwongen zijn. Daar hij echter eene woeste landstreek tot wijk heeft gekozen, is het niet onmogelijk, dat hij zich gedurende de gestrengheid van den winter, aldaar met zijne bende staande houdt, en dat hij aan de tegen hem gerigte vervolgingen ontzinkt.

FRANKRIJK

Een Engelsch dagblad meldt, dat hetzelfde over de Vereenigde Staten berigten van later dagteekening van de Societeits-eilanden heeft ontvangen, volgens welke er op Taiti een nieuw scherp gevecht tuschen de inboorlingen en de Franschen, de laatste onder aanvoering van kapt. Brnat, heeft plaats gehad. Eene ongelukkige slagting had de eersten getroffen. Het schijnt, dat koningin Polina nu hare zaak als hopeloos had beschouwd; immers wordt tevens gemeld, dat zij, aan boord van een Britsch vaartuig, naar het eiland Bolabola was geweken.

Men verzekert dat de jonge prinses van Saksen, de transtrende echtgenote van den hertog van Anhalt, van hare tante, de koninklijke weduwe van Sardinië, eene aanzienlijke huwelijks gift zal erlangen; zelfs wil men dat zij tot hare eenige erfgenaam is benoemd. Dit huwelijk wordt te Weenen als een ontzettende slag voor de familie van de oudsten tak der Bourbons aangemerkt, want de jonge prinses is ook eene groote gunstlinge van het keizerlijk Oostenrijksch hof.

Op den 17den seker der Seine zal weder een nieuw hospitaal worden gebouwd, dat den naam van Lodewijk Philips-hospitaal moet ontvangen; men heeft hertoe de gronden gekozen, aan het noordelijk einde van de straat der voorsteden St. Denis, op St. Martin gelegen.

Na de voornaamste inrigtingen van Poulton bezocht de hertog van Joinville de prinses van Anhalt, van hare tante, de koninklijke weduwe van Sardinië, eene aanzienlijke huwelijks gift zal erlangen; zelfs wil men dat zij tot hare eenige erfgenaam is benoemd. Dit huwelijk wordt te Weenen als een ontzettende slag voor de familie van de oudsten tak der Bourbons aangemerkt, want de jonge prinses is ook eene groote gunstlinge van het keizerlijk Oostenrijksch hof.

De Maarschalk Bugeaud behield het besluit van de bijeenroeping der kamers tegen den 20 december. Dit besluit draagt de dagteekening van 20 dezer.

Men verhoort dat de maarschalk Soult ten gevolge van de moeizame omstandigheden van Zurbauo, bevelen heeft afgezonden om de afzettingen, die zich aan den kant van St. Jean-de-Lux bevinden, te versterken.

Men leest in de *Semaphore* van Marseille van den 18 dezer:

De maarschalk Bugeaud zal denkelijk heden of naderlijk morgen te Marseille aankomen; de vaarzaamheid met welke de keur onzer burgerij heeft getoekend op het eeremaal hetwelk den gouverneur-generaal van Algerie aangeboden zal worden, een denkbeeld geven van het schitterend ontzet dat de overwinnaar van de Isly binnen onze muren zal brengen. De *Journal de Paris* wil thans weten, dat de *Moniteur* eeraids

de lijst van die promotie zal mede deelen, welke zich tot de volgende zes heeren zal beperken: den generaal Marbot, Victor Hugo, de hertog van Praslin, Bertin de Vaux, de generaal Achard, en de Baron Delfaudis.

NEDERLAND

HAARLEM 22 november. In de zitting van de eerste kamer der staten-generaal van heden, is van de tweede kamer onderanderen ontvangen, het ontwerp van adres, in antwoord op de troonrede, benevens de ontwerpen van wet strekkende tot aflossing van schuld over 1844 en tot aanwijzing der middelen tot aflossing van de schuld aan de handel-maatschappij. Een en ander is verzonden aan de afdeelingen. Waarschijnlijk zal de kamer morgen over het ontwerp van adres eene beslissing nemen.

Mengelyk.

Opinie van den heer MULLERS over de grondwets herziening.

De redevoering van den heer Mullers, uitgesproken in de tweede kamer der staten-generaal, in derzelver avond-zitting van den 11 dezer, bevat belangrijke beschouwingen over dat gewichtig onderwerp, welke in hooge mate de aandacht verdienen van ieder, die zich de moeite geeft over de herziening der grondwet nadenken. Wij hebben daarom gemeend dezelve hieronder in haar geheel te moeten overnemen.

Het was mij leed, dat ik door omstandigheden van bijzondere aard werd verhinderd, om deel te nemen aan de gewichtige beraadslagingen, die u edel mogenden hebben bezig gehouden in de eerste dagen van deze zitting. Ofschoon betreurende en de zaak zelve en de oorzaak die onthans op een geheel nieuw en ongekend veld van vraagstukken en beschouwingen heeft gevoerd, zoo verheug ik mij echter daardoor in de gelegenheid te zijn, om mijn gevoelen te zeggen nopens eene vraag, die in dezen tijd alle andere vragen heeft als het ware op den achtergrond geplaatst, en die tevens den moeilijken en naar mijne schatting betreurenswaardigen toestand heeft doen geboren worden, waarin wij ons op dit belangrijk oogenblik bevinden.

U edel mogenden houden het mij ten goede, indien ik voor eenige oogenblikken afwijk van het eigenlijke punt der discussie.

Aan mij ontbrak tot nog toe de gepaste gelegenheid, om meer opzettelijk mijn gevoelen te openbaren omtrent het zoo belangrijke vraagstuk der herziening van de grondwet.

Verschoont mij, dat ik de vrijheid neme dat gevoelen kortelijk bloot te leggen by deze beraadslaging, die met dat vraagstuk staat in een zoo onmiddellijk verband.

Ziet dan dan mijnne meening ik woude onze grondwet voor gebrekkig, deels door overvloed, deels door gebrekkigheid van onze grondwettelijke instellingen te zijn of onvolledig of niet beantwoordende, hier aan haar doel, daar aan de algemeene behoefte des tijds, ginds aan den bijzonderen toestand van het Nederlandsche volk.

Ik betreus zoo zeer als iemand, dat de zoogenaamde herziening van 1840 veel, zoo niet alles, te herzien en te verbeteren heeft overgelaten.

Maar edel mogende heeren, ik ontveins mij ook niet dat het gewichtigste en bedenkelijkste, wat in eenen staat kan worden ondernomen, is de herziening van een staatsverdrag, vooral wanneer de denkbare omstandigheden ten toets brengen van alles wat in dat verdrag is geschaard. Het woord, herziening der grondwet is zoo

genakkelijk om uit te spreken, maar om die herziening, zoo onbetwistbaar te bevestigen, zonder gevaar en niet noodwendig te veranderen, dan herziening, is het in mijn oog meer noodig, dan herziening van datgeen van hetwelk men wil veranderen.

Ik deel dan den wensch dat de staatswet herziening eenmaal, ik bidt u, edel mogende heeren, worden aangevat, doch vermits ik, wat die wensch laat zich bepaaldelijk op in het verlangen, dat spoedig zullen samenloopen de omstandigheden, wier gelijktijdig aanwezig ik noodig acht, om de herziening te doen zijn, wat zij behoort te wagen.

Ik vrees niet, edel mogende heeren, eene herziening, omdat daarbij de diepste vrijheden van Nederland zouden kunnen vallen of zelfs in gevaar gebragt worden. O, men, ik beschouw dien val als onmogelijk, zoo lang Nederland, Nederland zal zijn.

Maar ik vrees eene herziening die zoude kunnen gelijken aan hare jongste zuster.

In mijne schatting, zal eene herziening der grondwet dan eerst zijn raadzaam, vrij van gevaar en doelmatig, als de volgende omstandigheden opdraadzaken zullen samenloopen.

In de eerste plaats, overtuiging bij de natie, bij hare vertegenwoordiging en bij de hooge regering, dat het belang van den staat eene herziening gebiedt, en daartoe bij allen de oprechte wil om er eendragtelyk toe mede te werken.

In de tweede plaats, zoo veel mogelijk bepaaldheid in de aanwijzing der middelen, die uit staatkundige behoefte herzien of verbodend behooren te worden.

En in de derde plaats, waarheid en oordeel in de verwachtingen en uitkomsten, die men zich van eene herziening voorspiegelt.

Zonder eendragtige overtuiging en wil van allen die daaraan moeten medewerken, zal elke herziening zijn onvolledig en teleurstellend.

Zonder genoegzame bepaaldheid in de ter herziening aangeduide hoofdpunten, wordt zij een eindelooze kampstrijd tuschen magt en magt, waarbij het stand van vrede wordt verbroken, het gansche staatsgebouw kan worden geschoot, en waarvan de uitkomst kan zijn, dat de sterkste zich heeft geplaatst op de puinhoopen der verbrokkelde magt van den zwakkere.

Zonder waarheid of niet overdrijving slechts der verwachtingen, die vooral de natie zich van eene herziening en hare uitkomsten voorstelt, wordt zij eene bittere teleurstelling, erger, ja oneindig erger dan het behoud ook van het slechtste en gebrekkigste.

Edel mogende heeren! Wanneer ik mij afvraag, of deze in mijn oog noodwendige vereischten tot eene goede, gevaarlooze en doeltreffende grondwets herziening aanwezig zijn, dan moet ik, na een gemoedelyk en onbevangen onderzoek van hetgeen daadzakenlyk bestaat, antwoorden, dat niets van dat alles daar is, en dat juist ontbreekt datgene wat eene grondwets herziening in den hertogentijd kan aanbevelen, in dien tijd, dat hetgeen iets goeds mag worden.

Is het noodig, edel mogende heeren, van wie men ten aanzien van de herziening zal uitgaan, nog haar naam, woude heeft uitgesproken, waaruit ook van hare denkwijze omtrent dit aangelegen onderwerp bliken moet? Is het noodig te zeggen, dat, zoo haar stilzwijgen eenige beteekenis heeft, dat eerder tegen dan voor eene herziening moet worden opgevat? Is het noodig te zeggen, dat hetgeen onze huidige beraadslagingen heeft noodzakelyk gemaakt, het bewijs oplevert dat een ander der takken van regering, welke gevaarlyk tot de herziening zullen moeten medewerken, die herziening althans in den tijd die nog niet wenschelyk acht.

De eerste kamer moge, zoo zij het geschied, zich achter art. 226 der grondwet het zoogenaamde recht van initiatief hebben behouden, ik bidt u, edel mogende heeren, van u edel mogenden twijfelt er aan, dat de kamer voor eene herziening grond daarin, dat de kamer voor eene herziening, althans nu, nog niet gekend is.

En, edel mogende heeren, is het beter gesteld met den stand van zaken, zoo het in als burch deze kamer, die hoofdpunten, die herziening behoeft, ik erken, het, de gansche natie heeft den best mogenden herziening der grondwet. Onder die leus, want, of het gevecht, en het volk kent bijna geen ander dan dezen tijd.

